

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

KÜRESEL SAĞLIK TURİZMİ VE TÜRKİYE’NİN DURUMU

Araştırma Raporu

Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü

Mustafa KESKİN

KONYA

Eylül, 2023

www.kto.org.tr

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	1
2. SAĞLIK TURİZMİ.....	1
2.1 Sağlık Turizmi Çeşitleri.....	1
2.2 Tercih Edilme Sebepleri.....	2
3. KÜRESEL BOYUTTA SAĞLIK TURİZMİ	2
4. TÜRKİYE’NİN SAĞLIK TURİZMİ VE ALT YAPISI	5
5. SONUÇ.....	7
6. KAYNAKÇA.....	8

1. GİRİŞ

Sağlık hizmetleri; fiziksel, zihinsel ve sosyal refahın iyileştirilmesi ya da olası sorunların önlenmesine yönelik hizmetlerdir. Sağlık turizmi ise insanların sağlık hizmeti almak için buldukları ülkeden başka bir ülkeye yaptıkları seyahatlerdir. Sağlık turizmi hem sağlık hem de turizm sektörüne doğrudan katkı sağlamaktadır. Turizmin diğer türleri arasında en hızlı büyüyen sektör sağlık turizmidir. Son yıllarda büyük bir gelişme gösteren sağlık turizmi ülkelerin uluslararası pazarda sektörün tanıtımına yönelik verdikleri önemi artırmıştır.

Turizm sektörünün çeşitliliğinin artırılması ve tüm sezona yayılmasını sağlayan sağlık turizmi, ülkelerin ekonomisine ve istihdamının artırılmasına ciddi katkılar sağlamaktadır. Bu raporda sağlık turizminin tanımı, çeşitleri ve sağladığı faydalar hem küresel hem de Türkiye özelinde incelenecektir.

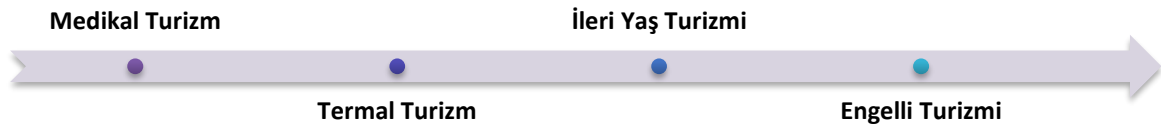
2. SAĞLIK TURİZMİ

Tedavi görmek maksadıyla sağlık hizmeti almak isteyen hastaların ikamet ettikleri ülkeden farklı bir ülkeye seyahat etmelerine sağlık turizmi denilmektedir. Sağlık amaçlı seyahat eden turistler sağlık turistleri olarak adlandırılmaktadır.

2.1 Sağlık Turizmi Çeşitleri

Sağlık turizmi kendi içerisinde 4 ana kategoriye ayrılmaktadır. Bunlar aşağıdaki şekil ve diğer açıklamalarla detaylandırılmıştır.

Şekil 1: Sağlık Turizmi Çeşitleri

✚ **Medikal turizm**, sağlık turistinin genel halinin kontrolü ve iyileştirilmesi için yapılan faaliyetleri kapsamaktadır. Sağlık taraması, diş tedavisi, kalp ameliyatı, protez takılması, kanser tedavisi, nöroşirurji ve organ nakilleri gibi faaliyetlerden oluşmaktadır.

✚ **Termal turizm**, içeriğinde erimiş mineral barındıran maden sularının dinlenme, zindeleşme ve tedavi gibi amaçlarla kullanımdan ortaya çıkan uygulamaların bütünü termal turizmin kapsamındadır. Sümerlerin sıcak su kaynaklarının etrafına yaptıkları sağlık tesisleri termal turizmin eskilere dayandığını göstermektedir.

✚ **İleri yaş (Geriatric) turizmi**, son dönemde yaşlı turistlerin bakım ve rehabilitasyonunu yapabilmek amacıyla klinik konuk evleri, geriatric tedavi merkezleri ve bakım evlerinde alanında uzman personel eşliğinde uygulanan turizm çeşididir. Türkiye, 2014-2018 yılları aralığında 10. Kalkınma Planı kapsamında ileri yaş turizmini programına dahil olmuştur.

🚩 **Engelli turizmi**, engelliler için özel bakım, klinik otellerde ve rehabilitasyon merkezlerinde uygulanan hizmetler engelli turizmi şeklinde adlandırılmaktadır.

2.2 Tercih Edilme Sebepleri

Hastaların sağlık turizmini tercih etmelerindeki temel sebepleri aşağıdaki maddeler gibidir:

- Hastanelerdeki yoğunluk ve yığılmalar,
- Bekleme sürelerinin uzunluğu,
- Yüksek tedavi maliyetleri,
- Hastanın ülkesinde yüksek teknolojiye sahip ekipman ve profesyonel insan kaynağının az olması,
- Hastanın kendi ülkesinde hastalığının bilinmemesi,
- Sağlık sigortası ile ilgili problemlerin olması,
- Engelli, yaşlı ve kronik hastaların tedavilerini farklı ortamlarda sürdürmek istemesi,
- Madde bağımlısı olan hastaların daha farklı ve uygun ortam talep etmeleri,
- Tedavi ile birlikte tatil yapma fırsatı,
- Farklı ülkelerin iklim ve coğrafi özelliklerinden faydalanmak ve termal tesisleri bulunan ülkelerin termallerinden faydalanmak şeklinde sıralanabilir.

Sağlık turizminde diş, göz, estetik, kalp-damar ve eklem protezleri, kısırlık tedavisi ve tüp bebek en çok tercih edilen operasyonlardandır. Bu operasyonların dışında basit tetkik veya belirli bir hastalığın kontrolü için sağlık turizmi yapan hasta sayısı da oldukça fazladır.

Sağlık turizmi faaliyetlerinde bulunan ülkeler yılın 12 ayında da turizm sektörünü canlı tutmaktadır. Ülkelerin sahip olduğu doğal zenginliklerin (şifalı su, dağ, kaplıca, orman vb.) sağlık turizmi için ekonomiye kazandırılıp gelir elde edilebilmektedir. Turistler yaptığı hem sağlık hem de turizm harcamalarıyla ülke ekonomisine katkıda bulunmaktadır.

3. KÜRESEL BOYUTTA SAĞLIK TURİZMİ

İnsanların sağlık turizmini tercih etmesinin temel nedeni daha kaliteli sağlık hizmetini daha ekonomik düzeyde alması ve gittiği ülkenin coğrafi ve kültürel olanaklarından yararlanmasıdır. Küresel sağlık turizmi verileri pazar büyüklüğü ölçülemeyen ya da güvenilir olmayan kaynaklar nedeniyle net şekilde açıklanamamaktadır. Fakat Medikal Turizm Derneği’ne göre küresel sağlık turizmi 2018 yılında 100 milyar dolara ulaşmıştır. Kişi başına düşen küresel sağlık harcaması 2019 yılında 1.129 dolar iken bu rakamın 2050 yılına kadar 1.515 dolara çıkacağı tahmin edilmektedir. Gelişen teknoloji ve tedavi yöntemleriyle beraber bu harcamaların yükselmesiyle sağlık sektörü dinamizminin artacağı düşünülmektedir. ABD, Hindistan, Kosta Rika ve Türkiye küresel alanda en çok tercih edilen ülkelerin başında gelmektedir. Türkiye coğrafi konumu, sağlık kuruluşları, eğitilmiş insan gücü, kaplıcaları ve doğal güzellikleriyle sağlık turizmi açısından oldukça önemli bir ülkedir. Hem tarihi ve kültürel zenginliği hem de sağlık alanındaki yetkinlik seviyesiyle

Türkiye, dünyanın ilk on gözde ülkesi arasında yer almaktadır. Sağlık turizminin de başarılı diğer ülkelerle aynı şekilde gösterilmektedir.

Şekil 2: Sağlık Turizmi Alanında En Çok Tercih Edilen Ülkeler

Kaynak: SATURK

Küresel sağlık sektöründe hastaların tedavileri için ülke tercih kriterlerinin başında coğrafi yakınlıklar ve daha ekonomik olduğundan dolayı komşu ülkeler gelmektedir. İnsanlar sağlıklarına kavuşmak için sadece kendi ülkelerini değil çevre ülkelerin de sağlık imkânlarını ve tedavi masraflarını araştırmaya başlamıştır. Sağlık sektöründeki temel problemlerin insanları diğer ülkelerdeki sağlık hizmetlerine yönlendirmesi sonucu sağlık turizmi bir sektör haline gelmiştir.

Ülkelerin sağlık turizmi çekme nedenlerinin başında sağlık alanındaki gelişmeler ve başarılar yer almaktadır. Diğer ana etmenler ekonomik ve kaliteli hizmet alabilmek, komşu ülke olması gibi durumlardan dolayı sağlık turizmine önemli katkılar sağlamaktadır. Aşağıdaki şekilde sağlık turizminde başarılı olan ülkelerin, turistleri çekme hususundaki başarılı noktalara değinilmiştir.

Şekil 3: Ülkelerin Sağlık Turisti Çekme Nedenleri

Almanya, ABD, Güney Kore gibi ülkelerin sağlık hizmetleri kalitesi ve teknolojik donanımları yüksek seviyededir.	Macaristan’da termal turizm, İspanya’da yaşlı turizmi ve Hindistan’da tıp turizmi politikaları oldukça etkilidir.	Singapur, Tayland, Kıbrıs Rum Kesimi, Kosta Rika gibi ülkelerin asıl gelir kaynağını turizm oluşturmaktadır.	Ürdün, Hindistan, Malezya, Brezilya ve Malta’nın yurt dışında eğitim görmüş doktor avantajları bulunmaktadır.
Ürdün, İran, Malezya, Brezilya gibi ülkelerin coğrafi ve politik konum avantajlarını kullanmaktadır.	Güney ve Orta Amerika ülkeleri, yüksek tedavi maliyetleri nedeniyle ABD dışında tedavi seçenekleri arayan Amerikan vatandaşlarına hizmet vermektedir.	Avrupa ülkeleri kendi içlerinde sağlık turizmi gerçekleştirmektedir. Örneğin, Belçika’ya ülke dışından gelen hastaların %60’ı Hollanda’dan gelmektedir.	Türkiye, Malezya, İsrail gibi ülkeler ise birçok açıdan avantajlı bir arada bulundurmaktadır. (coğrafi konum, turizm ülkesi olmaları, sağlıkta ileri teknoloji kullanmaları, kaliteli sağlık hizmeti sunmaları, ekonomik fiyatlı olmaları) gibi nedenlerle sağlık turistlerinin tercih ettiği ülkelerdir.

Kaynak: SATURK

Aşağıdaki resimde görüldüğü üzere Kuzey Amerika oldukça yüksek sağlık turisti trafiğine sahip iken onu Asya bölgesi takip etmektedir. Latin Amerika tedavi için Kuzey Amerika’yı tercih etmektedir. Afrika ve Okyanusya bölgelerinin büyük bir çoğunluğu Asya bölgesinde yoğunlaşmıştır. Orta Doğu ise Kuzey Amerika, Asya ve Avrupa’yı tercih etmektedir.

Resim 1: Küresel Sağlık Turizmi Hasta Hareketliliği

Kaynak: SATURK

Aşağıda çeşitli ülkelere göre ortalama tedavi maliyetleri verilmiştir. Buna göre Türkiye Hindistan’dan sonra ortalamanın altına tedavi maliyetlerine sahiptir.

Tablo 1: Sağlık İşlemlerinin Ülkelere Göre Ortalama Maliyeti (2013, Dolar)

Tıbbi İşlem	Türkiye	ABD	Almanya	Hindistan	Meksika	İspanya	Tayland
By-Pass	8.500-21.000	-	-	7.500-10.500	39.000-42.000	39.000-43.000	22.500-24.500
Kalça Protezi	10.000-23.000	30.000	27.000	7.000-9.500	39.000	16.300-18.900	12.000-17.000
Kalp Kapakçığı Ameliyatı	13.750-23.000	-	-	9.500-14.000	39.000	43.000-47.500	18.500-22.000
Diz Nakli	9.000-23.000	26.000	23.000	7.000-10.000	21.000	16.000-18.500	10.500-16.500
Omurga Füzyon	7.000-23.000	-	29.000	7.500-11.500	25.000	25.000-32.500	9.700-12.500
Rahim Alınması	-	-	11.000	2.500-10.000	9.700	13.500-15.000	4.500-8.000

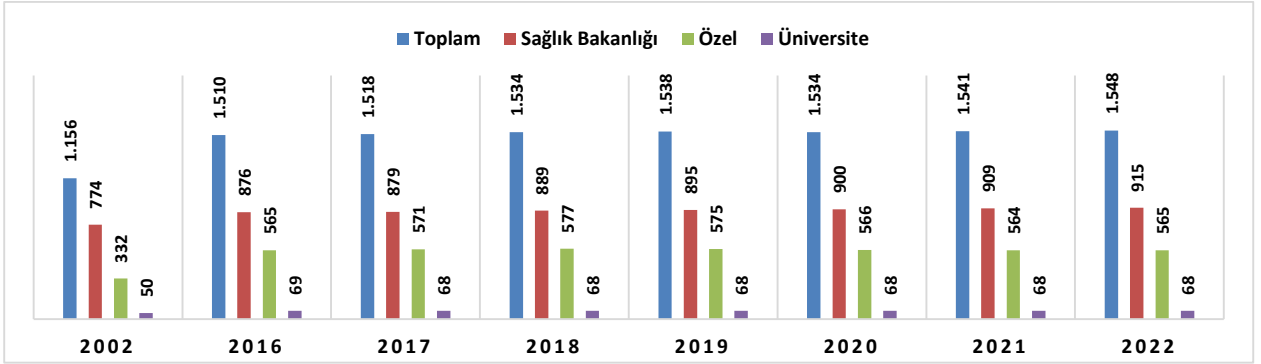
Kaynak: Companion Global Healthcare

4. TÜRKİYE’NİN SAĞLIK TURİZMİ VE ALT YAPISI

Hükümet, lisanslı kurumları ve sağlık kurumlarını düzenli olarak denetlemektedir. Bu denetimler kalite, koruyucu hekimlik etkileşimleri, etkinlik ve standartlar üzerine yoğunlaşmaktadır.

Türkiye organ nakilleri, dış tedavileri, plastik cerrahi, kalp, obezite ameliyatları ve birçok girişimsel ameliyat için doğal bir şifa merkezidir. Kısa bekleme süreleri, uygun fiyatlı ve yüksek kaliteli tedavi planları, organizasyonları ve misafirperver kurumları ile sağlık turizminde potansiyeli oldukça büyüktür. Türkiye’de 2002 yılında 1.156 olan hastane sayısı 2022 yılında yaklaşık %34 artarak 1.548’e yükselmiştir. 2002-2019 döneminde özel hastane sayısı neredeyse iki katına çıkmıştır. Üniversite Araştırma Hastaneleri ise 2017 yılından beri 68 adetle sabit kalmıştır.

Grafik 2: Yıllara ve Sektörlere Göre Hastane Sayısı (2022)

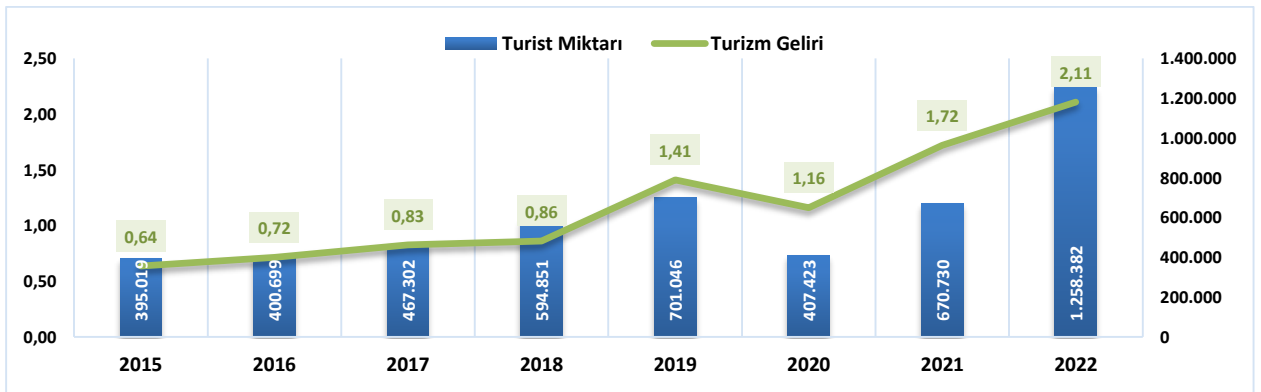

Kaynak: Sağlık Bakanlığı

Türkiye’yi tercih eden sağlık turistleri incelendiğinde, 2019 yılında 701.046 kişi ile ciddi bir sıçrama yaptıktan sonra küresel salgın tehdidi ile beraber sayı neredeyse yarı yarıya düşmüştür. 2021 yılında tekrardan bir toparlanma sürecine girilmiş ve 2022 yılında 1.258.382 kişi ile rekor seviyelere ulaşmıştır.

Sağlık turizminden elde edilen gelirler incelendiğinde, 2019 yılında 1.412.438 dolar gelir elde edilmiştir. 2020 yılında salgının etkisiyle düşüş gösteren gelir 2021 yılında 1.726.973 dolar olurken 2022 yılında 2.119.059 dolarla rekorunu kırmıştır. 2023 yılının ilk çeyreğinde 453.714 dolar gelir elde edilmiştir.

Grafik 1: Türkiye’ye Gelen Sağlık Turist Miktarı ve Turizm Geliri (Kişi, Dolar)

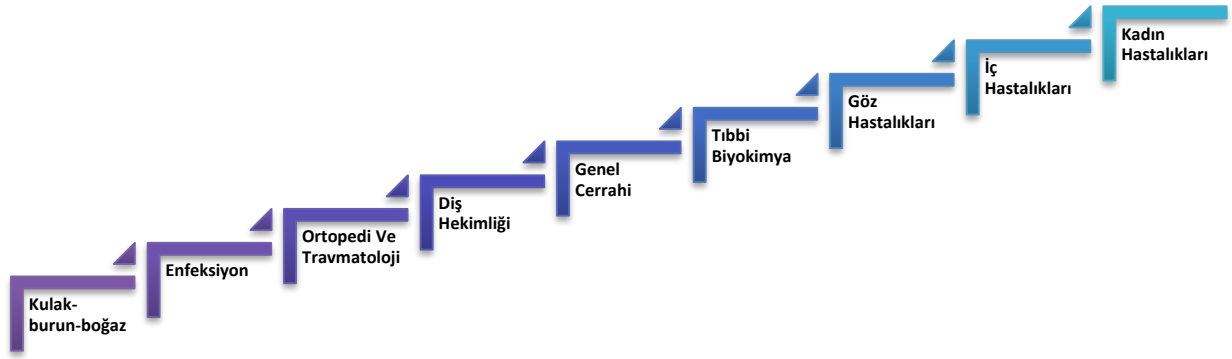

Kaynak: TÜİK

Hastaların tedavileri için Türkiye’yi tercih etme nedenleri; kaliteli sağlık hizmetleri, tıbbi hizmetlerin maliyeti, tam teşekküllü hastaneler, gelişmiş tıbbi ekipmanlar, nitelikli doktorlar, kısa bekleme süreleri ve tatil fırsatı olmaktadır.

Sağlık turistlerinin Türkiye’de en çok tercih ettiği branşlar ise sırasıyla aşağıdaki şekilde gösterilmiştir. Buna göre Türkiye’de en çok kadın hastalıkları branşı tercih edilmektedir.

Şekil 4: Türkiye’ye Gelen Sağlık Turistlerinin Başlıca Tercih Ettiği Branşlar

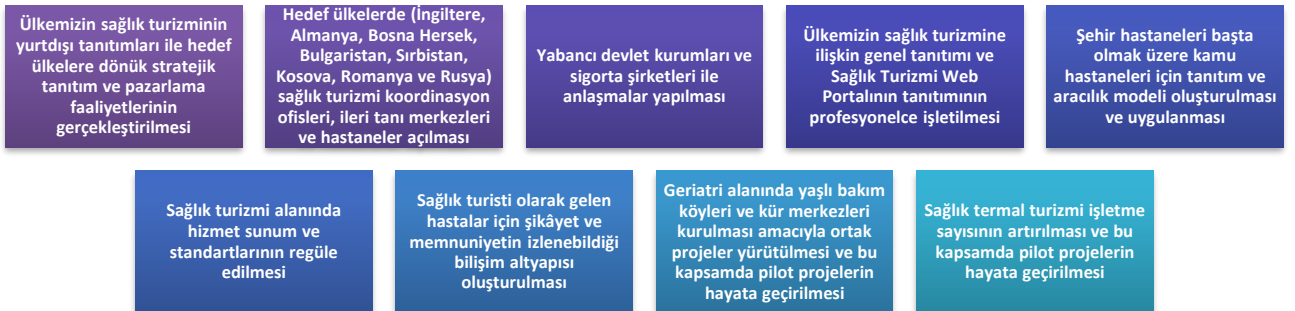

Kaynak: USHAŞ

Türkiye’de sağlık turizm alanında faaliyet gösterebilmek için kuruluşların Sağlık Bakanlığı’ndan “Uluslararası Sağlık Turizmi Yetki Belgesi” alması gerekmektedir. Ayrıca bu lisansa erişebilmek için lisanslı bir seyahat acentası olunması gerekmektedir. 2022 yılına kadar bu belgeyi toplam 1.473 sağlık tesisi ve 308 aracı kuruluş almıştır. Buna ek olarak dünya genelinde sağlık kuruluşlarını ve programlarını akredite eden kuruluş olan JCI (Joint Commission International- Uluslararası Ortak Komisyon) belgesini 170 kuruluş temin etmiştir.

Sağlık Bakanlığınca Türkiye’nin 2023 yılında sağlık turizminde hedeflediği alt yapı faaliyetleri olarak uluslararası akredite sağlık kuruluşlarının ve sağlık serbest bölgesi oranını %10’a çıkarmayı öngörmüştür. Aşağıdaki şekilde Türkiye’nin sağlık turizmi alanında belirlemiş olduğu hedefler gösterilmektedir.

Şekil 5: Sağlık Turizmi Stratejik Hedefleri

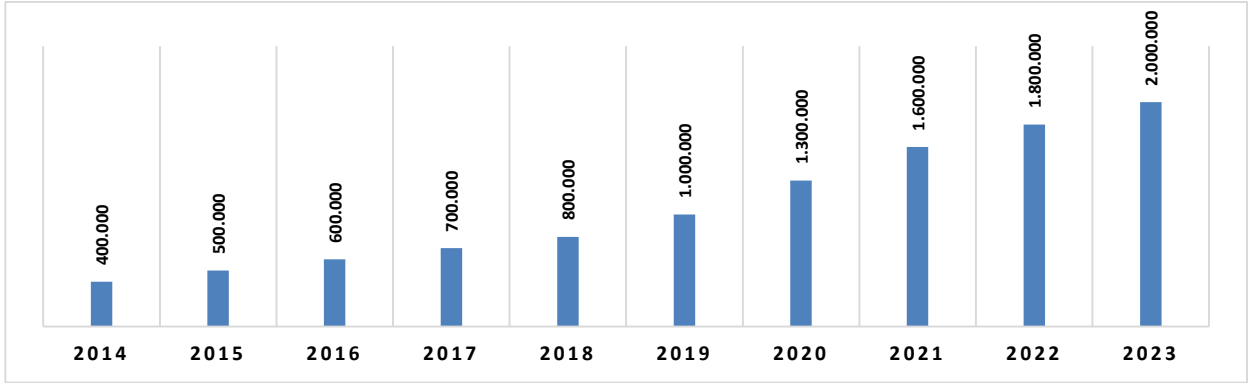

Kaynak: SATURK

Sağlık turizminin; ekonomiyi iyileştirme, hazineye katkı sağlama, turist potansiyelini artırma, ülkenin küresel ölçekte bilinirliğini artırma, sağlık turisti memnuniyeti ile saygınlığı artırma, refah seviyesini yükseltmek gibi ülkeye ciddi katkıları bulunmaktadır.

Sağlık Bakanlığı’nın Türkiye için belirlediği sağlık turizmi hedefleri incelendiğinde, 2014 yılında 400.000 kişi iken kademeli şekilde artırılarak 2019 yılında 1.000.000 kişi olarak belirlenmiştir. 2023 yılı hedefi ise 2.000.000 kişi şeklinde belirtilmiştir.

Grafik 3: Türkiye’nin Sağlık Turizmi Hedefleri (2014-2023, Kişi)

Kaynak: T.C. Sağlık Bakanlığı

5. SONUÇ

Son yıllarda giderek artan hacmiyle sağlık turizmi popüler hale gelmiştir. Küresel arenada insanlar, kalitesi yüksek sağlık hizmetlerini daha ekonomik maliyetlerle farklı ülkelere seyahat ederek gerçekleştirmektedir. Geniş bir hizmet ağını kapsayan sağlık turizmi, estetik ameliyattan tüp bebeğe, saç ekiminden diş tedavisine kadar insan sağlığıyla ilgili önemli faaliyetleri bünyesinde barındırmaktadır. Buna ek olarak, konaklama sektörü, hastaneler, termal sağlık tesisleri, SPA merkezleri ve sağlık kürü merkezleri, rehabilitasyon merkezleri gibi yerler sağlık turizmine hizmet etmektedir.

Türkiye, sahip olduğu gelişmiş tıp teknolojisi, nitelikli doktorları, JCI akreditasyonu olan hastaneleri, turizmde cazibe merkezlerinin fazlalığı ve uygun maliyetli hizmet ağına sahip olduğu için tercih edilen ülkelerin başında gelmektedir. JCI (sağlık hizmetleri akreditasyonunda tanınmış küresel lider bir kuruluş) akreditasyonuna sahip hastaneler arasında yapılan mukayesede Türkiye, diğer ülkelere göre %50 ile %60 arasında daha tasarruflu olduğu saptanmıştır. Örneğin bir kalp by-pass ameliyatı olmanın maliyeti Türkiye’de (8 bin 500- 21 bin dolar) arasındayken, bu rakam İspanya’da 43 bin, Meksika’da 42 bin, Kore’de 31 bin 500 dolar seviyelerine kadar yükselmektedir.

Özetle, sağlık turizminin ülkeye kattığı avantajların başında ekonominin iyileştirilmesi, hazineye katkı sağlanması, ülkeye gelen turist sayısının artırılması, ülkenin küresel ölçekte bilinirliğinin artırılması, sağlık turisti memnuniyeti ile saygınlığın artırılması ve refah seviyesinin yükseltilmesi gelmektedir.

6. KAYNAKÇA

- ✂ <https://www.newhealth.media/blog/2023-turkiye-saglik-turizmi-strateji-ve-hedefleri>
- ✂ <https://www.sabah.com.tr/saglik/2022/04/19/turkiye-saglik-turizminde-ilk-5in-icinde>
- ✂ <https://www.clinicspots.com/tr/blog/medical-tourism-in-turkey-statistics>
- ✂ <https://shgmturizmdb.saglik.gov.tr/>
- ✂ <https://www.medicalcenterturkey.com/health-tourism-in-turkey/>
- ✂ <https://www.linkedin.com/pulse/advantages-general-situation-medical-tourism-1f/>
- ✂ <https://www.ushas.com.tr/en/health-tourism-data/>
- ✂ <https://www.statista.com/statistics/675558/medical-tourism-index-turkey/>
- ✂ Sağlık hizmetlerine en çok hangi ülke harcıyor? - Mali - 2023 (thelittlecollection.com)
- ✂ <https://www.hisglobal.com.tr/blog/saglik-turizmi-nedir>
- ✂ https://tr.wikipedia.org/wiki/Sa%C4%9F%C4%B1k_turizmi
- ✂ <https://www.malikalavuz.com/dunyada-ve-turkiyede-saglik-turizmi/>
- ✂ <https://medigence.com/blog/top-medical-tourism-destinations-in-the-world/>
- ✂ Türkiye İstatistik Kurumu